

เรื่อง รูปแบบการดำเนินงานของคณะกรรมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษารูปแบบการดำเนินงานของคณะกรรมการ 2)ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดคณะกรรมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และปฏิบัติการด้วยตนเอง โดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา ซึ่งประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะทำให้ทราบว่า รูปแบบการดำเนินงานของคณะกรรมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนในพื้นที่ตำบลหัวฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

ผลจากการศึกษารูปแบบการดำเนินงานของคณะกรรมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ พบว่า รูปแบบการดำเนินงานของคณะกรรมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝาย มีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจัดเก็บข้อมูลเด็กรายบุคคลในตำบลที่เห็นข้อมูลของความต้องการการช่วยเหลือเป็นสถานการณ์ปัญหาที่เป็นตัวบ่งชี้สภาพความเปราะบางและสถานะความเป็นอยู่ของเด็กและติดตามกรณีข้อมูลการให้ความช่วยเหลือเด็กภาวะเปราะบางที่อยู่ในชั้นวิกฤตในด้านความปลอดภัย (สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อความปลอดภัย)

และปัจจัยที่ส่งผลให้มีคณะกรรมการปกป้องคุ้มครองเด็กมีดังนี้คือ การหนุนเสริมจากองค์กรภาคเอกชนคือศูนย์สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม จังหวัดแพร่ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจากภาครัฐและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่ให้ข้อมูลเพื่อช่วยเหลือเด็กภาวะเปราะบางที่อยู่ในชั้นวิกฤต

บทนำ

ในปัจจุบัน ช่วงหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยมุ่งการพัฒนาประเทศในลักษณะแบบทุนนิยมกล่าวคือเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญโดยเชื่อว่าเมื่อเศรษฐกิจของประเทศที่ขึ้นจะส่งผลต่อการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ให้เจริญตามไปด้วย แต่ในความเป็นจริงไม่เป็นเช่นนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงความพร้อมของคนในชาติจึงนำไปสู่ภาวะวิกฤตในที่สุดและส่งผลต่อสังคมไทยในหลาย ๆ ด้าน นับตั้งแต่ครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยทางสังคมที่เล็กที่สุดความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของครอบครัวเริ่มเปลี่ยนไป พ่อแม่ผู้ปกครองต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในต่อการทำงานเป็นเหตุให้วิถีชีวิตในแต่ละครอบครัวใช้เวลาอยู่ร่วมกันน้อยลงโอกาสที่จะมีเวลาเอาใจใส่อบรมเลี้ยงดูบุตรหลานน้อยลง ทำให้เด็กและเยาวชนมีปัญหาที่ผู้ปกครองหรือคนในชุมชนไม่ได้ตระหนักถึง ซึ่งเด็กและเยาวชน คือทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ายิ่งเพราะต้องเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในภายภาคหน้า แต่วันนี้ทรัพยากรอันมีค่ากำลังถูกระแสโลกาภิวัตน์บ่อนทำลายความดีงามและความมั่งคั่งทางศีลธรรมที่สั่งสมมาอย่าง

ยาวนาน ดังเห็นได้จากข้อมูลจำนวนสถานการณเด็กเยาวชนภาวะเปราะบางในปัจจุบัน พบว่ามีจำนวนไม่ต่ำกว่า 3.17 ล้านคน ประกอบด้วย กลุ่มเด็กเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษทางการเรียนรู้ อาทิ เด็กออทิสติก สมาธิสั้น ซึ่งมีอยู่ประมาณ 1.7 ล้านคน หรือร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรเด็กไทย ยังขาดการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้และอาชีพรองรับ ต่อมาคือ กลุ่มเด็กยากจนพิเศษ จำนวน 476,000 คน ลูกแรงงานต่างด้าว 250,000 คน ซึ่งเมื่อรัฐได้จัดระบบแรงงานต่างด้าวด้วยการขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ก็ต้องคิดถึงสิทธิสวัสดิการทางการศึกษา แก่คนกลุ่มนี้ไว้รองรับ รวมถึง กลุ่มเด็กไร้สัญชาติ ราว 200,000 คน ที่เผชิญกับปัญหาหยุดต่อทางการศึกษา แม้วัยรุ่น ที่มีอยู่ 104,289 คน โดยพบว่าเด็กแรกเกิดของไทยร้อยละ 15 มาจากแม้วัยรุ่น ฉะนั้น ทำอย่างไรจะทำให้เด็กที่เกิดใหม่เหล่านี้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ตลอดจน กลุ่มเด็กเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี 33,121 คน ที่ร้อยละ 68 มาจากครอบครัวที่พ่อแม่แยกทาง และส่วนใหญ่หลุดจากระบบการศึกษา ซึ่งเกือบทั้งหมดล้วนเป็นผลมาจากครอบครัวที่ขาดการดูแลและเอาใจใส่ จนส่งผลกระทบต่อเด็กมีปัญหาในภาวะเปราะบาง (กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2552) และจากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันมีเด็กเยาวชนที่ต้องเผชิญภาวะเปราะบางไม่ต่ำกว่า 3.17 ล้านคน มีทั้งเด็กที่อยู่ในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา บางกลุ่มขาดสิทธิการรักษาพยาบาล ไม่ได้ได้รับการรับรองสิทธิการเป็นพลเมืองขาดโอกาสทางการศึกษา ขาดคุณภาพชีวิต (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สสส., 2560)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบัน ปัญหาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในภาวะเปราะบางและเสี่ยงที่จะกระทำความผิดมีจำนวนมาก ดังนั้นการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางให้กลายเป็นเด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพ สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง เป็นที่พึ่งพาของสังคมและชุมชนจึงมีความสำคัญ เพราะทรัพยากรบุคคลเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม นำความรู้ รอบรู้อย่างเท่าทัน ได้รับการพัฒนา ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

องค์กรภาคเอกชนในจังหวัดแพร่ได้มีการดำเนินงานด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางจำนวน 3 ตำบล คือ ตำบลหัวฝาย ตำบลร่องกาศ และตำบลแม่จ๊ะ ซึ่งตำบลหัวฝายมีจำนวนประชากรเด็กและเยาวชนจำนวนมากและเป็นตำบลที่มีขนาดใหญ่ พร้อมทั้งยังเป็นเขตตำบลที่ติดต่อกับ อ.เด่นชัย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาเรื่องการระบาดของยาเสพติดจำนวนมากเพราะเป็นทางผ่านไปยั้งจังหวัดอุตรดิตถ์และจังหวัดลำปาง การระบาดของยาเสพติดนั้นจะอยู่ใกล้ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นในละแวกบ้าน พื้นที่เสี่ยงต่าง ๆ เช่น สถานบันเทิง แหล่งมั่วสุม ฯลฯ เนื่องด้วยชุมชนที่มีความเป็นเมืองมากขึ้น จึงทำให้ขาดพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมที่ดี ๆ และสร้างสรรค์เช่น ที่เล่นกีฬา กิจกรรมแสดงออกต่าง ๆ เป็นต้น และสถานการณเด็กและเยาวชนเปราะบางในตำบลหัวฝายมีจำนวนมากขึ้น และกลุ่มเปราะบางนี้หากไม่ได้รับการช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาก็จะส่งผลให้เด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในสภาวะเปราะบางกลุ่มนี้ไม่สามารถดูแลตัวเองได้ ไม่สามารถก้าวผ่านปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองจนก่อให้เกิดปัญหาภายในชุมชนเอง ดังนั้นจึงมีการดำเนินงานของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กเปราะบางขึ้น ซึ่งกลุ่มคณะทำงานนี้มีบทบาทในการทำงานด้านการปกป้องคุ้มครอง โดยการค้นหากลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีสภาวะเปราะบางในตำบล

ห้วฝายจากการลงพื้นที่เก็บแบบสอบถาม เมื่อเจอกลุ่มเด็กเปราะบางและก็มีารพูดคุยปรึกษาเพื่อหาทางในการช่วยเหลือเยียวยากลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งในปี พ.ศ. 2562 มีเด็กและเยาวชนในพื้นที่ตำบลห้วฝายจำนวน 260 คน (โครงการสนับสนุนกลไกชุมชนเพื่อเสริมพลังเด็กและเยาวชนในภาวะเปราะบางพื้นที่จังหวัดแพร่ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนัก 4, 2562) และได้รับการสนับสนุนจากศูนย์สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแพร่ในการจัดตั้งคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบาง เพื่อดำเนินงานด้านการปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในตำบลห้วฝาย โดยคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางถูกจัดตั้งขึ้นมาแล้วประมาณ 1 ปี ซึ่งผลจากการดำเนินงานในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา จำนวนเด็กและเยาวชนเปราะบางในพื้นที่ตำบลห้วฝายที่พบเจอเป็นเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่ต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน จำนวน 11 คน โดยการช่วยเหลือจะขึ้นอยู่กับความเสี่ยงของแต่ละกรณีไป หากกรณีไหนที่ร้ายแรงหรือต้องช่วยเหลือเร่งด่วนก็จะมี การส่งต่อไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่ง การปกป้องคุ้มครองเด็กในตำบลห้วฝายจึงมีบทบาทสำคัญที่ช่วยสร้างเสริมศักยภาพให้กับ เด็กและเยาวชนให้มีความเข้มแข็งขึ้นด้วย

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้สนใจที่จะศึกษารูปแบบการดำเนินงานของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางในพื้นที่ตำบลห้วฝาย อ.สูงเม่น จ.แพร่ เพื่อจะได้ทราบถึงวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินงาน และเป็นข้อมูลที่จะได้เป็นแนวทางให้กับชุมชนอื่น ๆ ในจังหวัดแพร่ ที่สนใจดำเนินงานด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางในตำบลห้วฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางใน ตำบลห้วฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

ประโยชน์ของผลการวิจัย

1. ได้ทราบถึงรูปแบบการดำเนินงานของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบาง
2. ชุมชนตำบลห้วฝายสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในชุมชนให้มีประสิทธิภาพได้มากขึ้น และเป็นแนวทางการดำเนินงานให้กับพื้นที่อื่นที่สนใจดำเนินงานด้านการปกป้องคุ้มครองเด็ก

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาในพื้นที่ตำบลหัวฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการดำเนินงานและปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนตำบลหัวฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

3. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ คณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในตำบลหัวฝาย จำนวน 10 คน และเจ้าหน้าที่องค์กรภายนอกที่สนับสนุนคณะทำงาน จำนวน 1 คน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา เดือนสิงหาคม จนถึงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2563

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยมีการจัดการสนทนากลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล โดยตั้งประเด็นคำถามถึงกระบวนการดำเนินงานของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบาง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บและรวบรวมข้อมูลและค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

การเก็บข้อมูลด้านปฐมภูมิ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จากเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสำรวจทั้งการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล รูปแบบการดำเนินงานของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝาย ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกประเภทของข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปโดยใช้การบรรยาย และการนำเสนอเชิงพรรณนา ถอดประเด็นลักษณะการทำงาน เพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องรูปแบบการดำเนินงานของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ เป็นวิจัยคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่มย่อย ซึ่งข้อมูลที่ศึกษาและผลการศึกษาแบบสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1.บริบท ข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัญหาของตำบลหัวฝาย

สภาพบริบทของตำบลหัวฝาย เป็นพื้นที่สังคมชนบท อยู่ติดถนนชนบท ปัญหาส่วนใหญ่คือปัญหายาเสพติด เพราะหัวฝายอยู่ติดกับ อ.เด่นชัย ซึ่ง อ.เด่นชัยเป็นทางผ่านที่จะไปยังจังหวัดลำปาง เชียงราย น่าน และอุตรดิตถ์ ดังนั้นปัญหาเสพติดในอำเภอเด่นชัยจึงมีมาก ทำให้ยาเสพติดสามารถเข้ามาถึงพื้นที่หัวฝายได้ง่าย อีกทั้งตำบลหัวฝายเริ่มเป็นชุมชนที่ก้าวเข้าสู่ความเป็นเมืองมากขึ้น จึงทำให้การระบาดของยาเสพติด โดยเฉพาะในกลุ่มของเด็กและเยาวชนยังมีเปอร์เซ็นต์ การระบาดของยาเสพติดนั้นจะอยู่ใกล้ตัวเด็ก ไม่ว่าจะเป็นในละแวกบ้าน พื้นที่เสี่ยงต่าง ๆ เช่น สถานบันเทิง แหล่งมั่วสุม ฯลฯ เนื่องด้วยชุมชนที่มีความเป็นเมืองมากขึ้น จึงทำให้ขาดพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมร่วมกัน และสร้างสรรค์เช่น ที่เล่นกีฬา กิจกรรมแสดงออกต่าง ๆ เป็นต้น เมื่อครอบครัวก็ได้รับผลกระทบ ก็ส่งผลให้เด็กและเยาวชนในชุมชนมีปัญหาและมีภาวะเปราะบางตามมา และสถานการณ์เด็กและเยาวชนเปราะบางในตำบลหัวฝายมีจำนวนมากจากการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และกลุ่มเปราะบางนี้หากไม่ได้รับการช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาก็จะส่งผลให้เด็กและเยาวชนที่กำลังประสบกับสภาวะเปราะบางกลุ่มนี้ไม่สามารถดูแลตัวเองได้ ไม่สามารถก้าวผ่านปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองจนก่อให้เกิดปัญหาภายในชุมชนเอง

2.ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดกระบวนการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนของตำบลหัวฝาย

จากการสัมภาษณ์ปัจจัยส่วนบุคคลของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบาง สามารถแบ่งปัจจัยส่วนบุคคลได้ดังนี้

- 1) เด็กและเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เพราะพื้นที่ตำบลหัวฝายติดกับอำเภอเด่นชัย ซึ่งมีการระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ และมีการมั่วสุมกันใช้สารเสพติดในพื้นที่ตำบลหัวฝายด้วย
- 2) เด็กและเยาวชนในตำบลหัวฝายไม่ค่อยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เช่น ในวันที่มีการจัดเทศกาลต่างๆในตำบลหัวฝาย เด็กและเยาวชนส่วนน้อยที่เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ทางคณะกรรมการก็มีความเป็นห่วงและกังวลกับสถานการณ์เด็กและเยาวชนในตำบลหัวฝาย

จากการสัมภาษณ์องค์กรภาคเอกชนที่เข้ามาหนุนเสริมให้เกิดคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน
เพราะบาง มีปัจจัยดังนี้

- 1) ศูนย์สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแพร่ (องค์กรภาคเอกชน) มีโครงการที่เข้ามา
หนุนเสริมให้เกิดกลไกปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนระดับตำบล
- 2) ปี พ.ศ.2561 ทางศูนย์สร้างสรรค์ฯ จังหวัดแพร่ได้เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานราชการในจังหวัดแพร่
และได้พูดคุยเกี่ยวกับการดำเนินงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน จนนำไปสู่นโยบายในการพัฒนา
จังหวัด (มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานคุ้มครองเด็กระดับตำบลครอบคลุมทั้งจังหวัด) จึงส่งผลให้เกิด
คณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
ขึ้น เพื่อดำเนินงานด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพราะบาง

3.รูปแบบการดำเนินงานของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

จากการศึกษารูปแบบการดำเนินงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝาย อำเภอ
สูงเม่น จังหวัดแพร่ เมื่อปี พ.ศ.2562 มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานจำนวน 3 ข้อ เป็นกรอบในการดำเนินงาน
ปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในแต่ละวัตถุประสงค์ มีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ซึ่งกรอบในการ
ดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) การพัฒนาฐานข้อมูลเด็กกลุ่มเพราะบางรายบุคคลในพื้นที่ตำบลหัวฝายที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา
และสามารถให้ชุมชนใช้งานได้จริง
- 2) เพื่อหนุนเสริมให้เกิดกลไกคุ้มครองทางสังคมในระดับตำบลที่มีศักยภาพในการปกป้องคุ้มครองสิทธิ
และช่วยเหลือเด็กกลุ่มเพราะบางได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
- 3) เพื่อเสริมพลังเด็กและเยาวชนภาวะเพราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝายให้มีศักยภาพมากขึ้นในการสะท้อน
เสียงและความต้องการของตนเอง

จากการศึกษารูปแบบการดำเนินงานของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนตำบลหัวฝาย แบ่งได้ทั้งหมด
2 แบบ คือ

- 1.รูปแบบการดำเนินงานตามกรอบวัตถุประสงค์ของการทำงาน ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 3 ข้อ
- 2.รูปแบบการดำเนินงานจากการศึกษาวิจัย

รูปแบบการดำเนินงานตามกรอบวัตถุประสงค์ของการทำงาน มีอยู่ทั้งหมด 3 ข้อ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 การพัฒนาฐานข้อมูลเด็กกลุ่มเปราะบางรายบุคคลในพื้นที่ตำบลหัวฝายที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและสามารถให้ชุมชนใช้งานได้จริง

รูปแบบการดำเนินงาน

1. งานฐานข้อมูลเด็กรายบุคคลในตำบลหัวฝาย กระบวนการทำงานเตรียมการ 4 ขั้นตอนคือ การศึกษาและเตรียมความพร้อมในการจัดเก็บแบบสอบถามข้อมูล การวัดสถานะความเป็นอยู่ของเด็กตามมาตรฐานสากลครอบคลุม 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านอาหาร ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการเข้าถึงการบริการสุขภาพ ด้านการได้รับการศึกษา การได้รับการปกป้องคุ้มครอง และ ด้านจิตใจอารมณ์สังคม

2. การเตรียมทำความเข้าใจกับแกนนำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่และเยาวชน ที่จะมาร่วมในกระบวนการเก็บฐานข้อมูลเด็กในตำบลโดยกระบวนการของการจัดอบรมสร้างทีมเก็บข้อมูลให้มีฐานคิด, มุมมอง, หลักการและความเข้าใจเป้าหมายทิศทางการทำงานโดยมีความตระหนักต่อเรื่องการรักษาความลับของเด็ก จรรยาบรรณลุ่มพินิจและประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ

3. การลงพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูลเด็กรายบุคคลของคณะทำงานในพื้นที่ตำบลหัวฝาย โดยการประสานงานร่วมกับ รพ.สต. สต. ในพื้นที่โรงเรียนเจ้าหน้าที่ของ อบต. ที่เกี่ยวข้อง

4. การคืนข้อมูล การสำรวจและเก็บข้อมูลเด็กรายบุคคลแก่พื้นที่ เพื่อให้คณะทำงานของตำบลหัวฝายสามารถใช้ข้อมูลนี้ในการช่วยเหลือปกป้องคุ้มครอง เฝ้าระวังและพัฒนาเด็กเยาวชนในชุมชนสามารถนำไปวางแผนงานการดำเนินงานคุ้มครองปกป้องต่อไป การนำเสนอข้อมูลจำนวนตัวเลขภาพรวมของข้อมูลที่ได้จัดเก็บสำรวจรายบุคคลตามความต้องการสถานะทั้ง 6 ด้าน ของเด็กและเยาวชนในชุมชน การนำเสนอข้อเสนอความต้องการสถานะทั้ง 6 ด้านของเด็กและเยาวชน ผ่านตัวแทนเยาวชน กลุ่มเยาวชนนอกระบบ, การคืนข้อมูลการสำรวจและข้อมูลสถานการณ์การดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนระดับตำบล แลกเปลี่ยนและการหนุนเสริมจากภาคีเครือข่ายทั้งในจังหวัด

5. จากการจัดเก็บข้อมูลเด็กรายบุคคลในตำบลที่เห็นข้อมูลของความต้องการการช่วยเหลือเป็นสถานการณ์ปัญหาที่เป็นตัวบ่งชี้สภาพความเปราะบางและสถานะความเป็นอยู่ของเด็กมีความครอบคลุมอย่างน้อย 6 ด้านซึ่งคณะทำงานกลไกการคุ้มครองเด็กและเยาวชนระดับตำบล ได้นำข้อมูลไปใช้ในการให้การช่วยเหลือ, เฝ้าระวังและป้องกัน เช่น ตำบลหัวฝายใช้ข้อมูลนี้ในการช่วยเหลือเป็นหญิงที่อยู่ไม่ปลอดภัยเฝ้าระวังป้องกันการข่มขืนที่ไม่ปลอดภัย ผู้นำชุมชน ประธาน ผู้ใหญ่บ้านหาข้อมูลเด็กรายบุคคลนี้ช่วยเหลือและเฝ้าระวังในชุมชนผู้อำนวยการโรงเรียนมาข้อมูลนี้ในการลงเยี่ยมบ้านเด็กนักเรียนและทางองค์การบริหารส่วนตำบลใช้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาและปกป้องคุ้มครองเด็กในการจัดทำแผนปีงบประมาณต่อไป เป็นต้น

วิธีการในการเข้าถึงภาวะเปราะบางของเด็กและเยาวชนในชุมชน

1) จากการจัดเก็บข้อมูลเด็กรายบุคคลในตำบลหัวฝาย ที่เห็นข้อมูลของความต้องการการช่วยเหลือ เห็นสถานการณ์ปัญหาที่เป็นตัวบ่งชี้สภาพความเปราะบางและสถานะความเป็นอยู่ของเด็กมีความครอบคลุมอย่างน้อย 6 ด้าน ซึ่งคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนตำบลหัวฝาย ได้นำข้อมูลไปใช้ในการให้การช่วยเหลือเฝ้าระวังและป้องกัน เช่น ใช้ข้อมูลนี้ในการช่วยเหลือเด็กหญิงที่อยู่ไม่ปลอดภัย, เฝ้าระวังป้องกันการข่มขืนที่ไม่ปลอดภัย เป็นต้น

2) ข้อมูลเด็กที่มีภาวะเปราะบางจากการประชุมคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนภาวะเปราะบาง เพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือ เช่น กรณีเข้าช่วยเหลือเด็กหญิงที่ได้รับการล่วงละเมิดทางเพศจากคนในครอบครัว เป็นต้น

3) จากกระบวนการที่ทำให้เด็กสามารถบอกถึงภาวะเปราะบางที่ตนเองเผชิญสะท้อนเสียงถึงความต้องการการช่วยเหลือ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อหนุนเสริมให้เกิดกลไกคุ้มครองทางสังคมในระดับตำบลที่มีศักยภาพในการปกป้องคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือเด็กกลุ่มเปราะบางได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

รูปแบบการดำเนินงาน

1. คณะทำงานกลไกการคุ้มครองเด็กและเยาวชนระดับตำบลของตำบลหัวฝาย มีโครงสร้างของคณะกรรมการที่มีการจัดตั้งขึ้นมา 2 คณะ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนากลไก-การคุ้มครองเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยจัดตามบทบาทตำแหน่งหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ที่ครอบคลุมเกี่ยวข้องกับงานพัฒนาและคุ้มครองเด็กในชุมชนและคณะปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กและเยาวชนระดับตำบล ที่มีบทบาทสามารถปฏิบัติงาน มีการประชุมเพื่อประเมินสภาพปัญหาความเปราะบางและความต้องการของเด็กและเยาวชนในชุมชนเพื่อการดูแลช่วยเหลือเด็กรายบุคคล มีการเฝ้าระวังและส่งเสริมพฤติกรรมเด็กและเยาวชนในชุมชนมีการให้คำปรึกษา ผู้ดูแลให้บริการกับเด็กและเยาวชนในชุมชนมีการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายปกครอง ฝ่ายคุ้มครองเด็ก

2. องค์ประกอบของกลไกคุ้มครองเด็กที่สำคัญคือการจัดโครงสร้าง / กลไกให้ชัดเจนโดยมีการกำหนดให้มีผู้ประสานงานหลัก (Key person) ในระดับตำบลมีบทบาทประสานงานคณะทำงาน ติดตามความก้าวหน้าในการดูแลและจัดการเด็กรายบุคคล

3. มีการรองรับสภาพของคณะทำงานด้านเด็กและเยาวชนในชุมชน มีกระบวนการทำงานเพื่อให้คณะทำงานด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชนในชุมชนรับการรับรองสภาพอย่างเป็นทางการจากคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ เช่น คำสั่งแต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการ คำสั่งแต่งตั้งโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้คณะทำงานคุ้มครองเด็กและเยาวชนสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง

4. ความเข้มแข็งและศักยภาพในการปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กของคณะกรรมการปกป้องคุ้มครองเด็กในตำบลหัวฝายมีความแตกต่างกัน

5. ข้อ จำกัด ในบทบาทหน้าที่การดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและการปกป้องคุ้มครองเด็ก ยังมีการแยกส่วนในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น นักวิชาการศึกษาจะเข้าใจในเรื่องการพัฒนาและส่งเสริมเด็กและเยาวชนเข้าใจ พรบ. ส่งเสริมการพัฒนาเยาวชน แต่ในส่วนการปกป้องคุ้มครองเด็กการสงเคราะห์เด็กจะอยู่ในส่วนของนักพัฒนาชุมชนเป็นต้น

6. ข้อ จำกัด ในเรื่องของ Mind set ของคณะกรรมการกลไกคุ้มครองเด็กในระดับตำบลบางคนที่มีการดูแลเด็กและเยาวชนในชุมชน คือ ลูกคนอื่นเค้าเราอย่าไปยุ่งเป็นต้น เพราะไม่อยากจะยุ่งในการพูดคุยความอ่อนไหวในเชิงทัศนคติตามบริบทของชุมชน

7. บทเรียนข้อจำกัดของการดำเนินงานของคณะกรรมการคือในมิติกรอบแนวคิดการคุ้มครองเด็กของผู้นำชุมชนผู้ใหญ่บ้าน ที่ยังมีส่วนร่วมกับคณะปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กในชุมชนยังมีไม่มากเพราะยังขาดการเชื่อมประสานและข้อจำกัดด้วยภารกิจงานหลัก, การสื่อสารทัศนคติความเชื่อ, องค์ความรู้ในเรื่องการคุ้มครองเด็กเป็นต้น

8. จำนวนการช่วยเหลือเร่งด่วนและคุ้มครองเด็กในชุมชนของคณะกรรมการกลไกคุ้มครองเด็ก ตำบลหัวฝาย 4 ราย กรณีสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเลี้ยงดู 2 รายกรณีถูกพ่อล่วงละเมิดทางเพศ 1 รายกรณียุติการตั้งครรภ์ในการตั้งครรภ์ไม่พร้อม 1 ราย

ผลลัพธ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินงานปกป้องคุ้มครองเด็ก

ผลลัพธ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คือ การผลักดันให้เกิดกลไกการพัฒนาและคุ้มครองเด็กในตำบลหัวฝาย มีการขับเคลื่อนและการดำเนินงานที่ชัดเจนมีเป้าหมายและมีวิสัยทัศน์ร่วมกันการประสานงานและความร่วมมือต่าง ๆ การเอื้ออำนวยสนับสนุนของผู้บริหารรวมถึงการผลักดันให้เกิดรูปแบบการดำเนินงานปกป้องคุ้มครองเด็ก สู่นโยบายในการพัฒนาจังหวัด (มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับตำบลครอบคลุมทั้งจังหวัด) ผลที่มีต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กในตำบลหัวฝาย ทำให้สามารถขับเคลื่อนในการปฏิบัติงานให้การช่วยเหลือปกป้องคุ้มครองเด็กในรายกรณีเร่งด่วน

ข้อมูลการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเปราะบางที่ต้องการความช่วยเหลือในชั้นวิกฤตด้านความปลอดภัยจากฐานข้อมูลเด็กรายบุคคลในตำบลหัวฝาย

โดยการนำข้อมูลมาใช้ในการติดตามข้อมูลการให้ความช่วยเหลือเด็กภาวะเปราะบางที่อยู่ในชั้นวิกฤตในด้านความปลอดภัย (สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อความปลอดภัย) เพื่อเป็นการลงพื้นที่จากการใช้ข้อมูลที่ได้จัดเก็บแล้วนำมาช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการอย่างเร่งด่วนในด้านความปลอดภัยและการปกป้องคุ้มครอง

คณะกรรมการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตำบลหัวฝายได้ติดตามกรณีข้อมูลการให้ความช่วยเหลือเด็กภาวะเปราะบางที่อยู่ในชั้นวิกฤตในด้านความปลอดภัย ดังนี้

กรณีที่ 1 กรณีเข้าช่วยเหลือเด็กหญิงอายุ 12 ปีที่ขึ้นภาวะวิกฤติในเรื่องความปลอดภัย (สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อความปลอดภัย) การปกป้องคุ้มครองเด็กอาศัยอยู่กับย่า พ่อและลุงที่มีส่วนเกี่ยวข้องของยาเสพติดรู้สึกไม่ปลอดภัย คณะทำงานประสานกับทางอบต. และบ้านพักเด็ก พมจ. จนท. ดำรวจให้เข้าทำการจัดการตามกฎหมายคือจับกุมลุงที่เป็นผู้ขายและเสพ พ่อมีส่วนในการเสพเข้าสู่การบำบัดของทางโรงพยาบาลสูงเม่น ส่วนย่านั้นสามารถดูแลเด็กได้และผู้นำชุมชนจะช่วยในการดูแลต่อไปโดยการใช้ข้อมูลจากการจัดเก็บข้อมูลเด็กรายบุคคลมีข้อมูลที่เด็กได้รับผลกระทบเรื่องความปลอดภัยและการปกป้องคุ้มครองเด็ก ประกอบกับข้อมูลของชุมชนที่เกิดขึ้นทำให้ทางคณะทำงานประสานงานกับทางผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่อบต. เพื่อปรึกษาหาทางในการช่วยเหลือจึงให้ทางอบต. ประสานไปยังทีมงานสหวิชาชีพเพื่อลงพื้นที่ในการสอบสวนตรวจสอบและช่วยเหลือเด็กหญิง ดังนั้นเด็กหญิงอยู่ในความดูแลของย่าและผู้นำชุมชน คณะทำงานมุ่งจะช่วยเหลืออีกทางหนึ่ง ส่วนพ่อทางตำรวจได้ลงบันทึกประจำวันและส่งตัวไปยังโรงพยาบาลสูงเม่นเพื่อทำการบำบัดยาเสพติดต่อไป ส่วนลุงถูกจับกุมในข้อหาหมิ่นยาเสพติดในครอบครัวมากกว่า 1 เม็ด มีไว้เพื่อการจำหน่าย

กรณีที่ 2 กรณีเด็กหญิงอายุ 14 ปีเรียนชั้นมัธยมชั้นปีที่ 3 ตั้งครรภ์ไม่พร้อมในตำบล(ตำบลหัวฝาย) ฝ่ายชายอายุเท่ากัน ครอบครัวและตัวเด็กหญิงมีความต้องการยุติการตั้งครรภ์จึง ปรึกษาแกนนำคณะทำงานปกป้องคุ้มครอง เด็กและเยาวชนระดับตำบลจึงมีการส่งต่อบริการโดยทำการส่งตรวจอายุครรภ์ที่โรงพยาบาลสูงเม่นให้การปรึกษาส่งต่อ บริการเพื่อยุติการตั้งครรภ์ไปยังโรงพยาบาลแพร่

กรณีที่ 3 กรณีเด็กหญิงอายุ 6 อาศัยกับย่าและพ่อที่ดื่มสุราเป็นประจำ โดยสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อความปลอดภัยของเด็กเพื่อนบ้านจึงประสานกับคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนระดับตำบลประสาน 1300 เพื่อ แจ้งเหตุทางบ้านพักเด็กและครอบครัวประสานกับผู้ใหญ่บ้าน,เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อทำการแยกเด็กออกมาให้ปลอดภัย โดยให้แม่เด็กหญิงมารับตัวไปอยู่ด้วยที่ต่างจังหวัด

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสริมพลังเด็กและเยาวชนภาวะเปราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝายให้มีศักยภาพมากขึ้นในการสะท้อนเสียงและความต้องการของตนเอง

รูปแบบการดำเนินงาน

1. มีพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชนเพื่อหาแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลเด็กและเยาวชนสภาวะเปราะบางเพื่อหาแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลเด็กและเยาวชนสภาวะเปราะบางในพื้นที่

2. การหนุนเสริมพลัง (Empowerment) สำหรับเด็กและเยาวชนเชิงรุกเพื่อลดภาวะเปราะบางในชุมชนนั้นยังเป็นการดำเนินงานของศูนย์สร้างสรรค์ฯ ซึ่งมีการออกแบบกระบวนการในการเข้าถึงเยาวชนกลุ่มเปราะบางเชิงพฤติกรรมและติดตามดูแลให้กำลังใจหนุนเสริมกันทุกระยะ

3. การพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนสภาวะเปราะบางเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเชิงบวกเสริมสร้างการสร้างคุณค่าในตัวเอง (Self Esteem) พิชัยสิทธิ์และโอกาสของตนเองการจัดการออกแบบกิจกรรมพื้นที่สร้างสรรค์โดยเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

4. กิจกรรมข้อเสนอความต้องการสถานะทั้ง 6 ด้านของตัวแทนเด็กและเยาวชนในชุมชนสามารถก้าวข้ามขีดจำกัด ตัวเองรุกขึ้นแสดงออกบอกถึงความต้องการของเด็กและเยาวชนได้

5. การออกแบบกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนตำบลกิจกรรมจิตอาสา และกิจกรรมประเพณีชุมชนกิจกรรมเสริมสร้างการกีฬาฟุตบอลกิจกรรมพัฒนาทักษะความฉลาดทางอารมณ์ EQ เป็นต้น

6. บทเรียนข้อ จำกัด ของการทำงานร่วมกับเด็กและเยาวชนภาวะเปราะบางในเชิงพฤติกรรมคือ ทศนคติในการใช้ชีวิตและการอยู่ร่วมกับชุมชน ยังมองชุมชนในด้านลบ ยังไม่มีความไว้วางใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลและยังไม่ไว้วางใจในคณะทำงานกลไกคุ้มครองเด็กในตำบลหัวฝาย

4. รูปแบบในการดำเนินงานของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางในตำบลหัวฝาย มีดังนี้

รูปแบบที่ 1 การดำเนินงานของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางในตำบลหัวฝาย ซึ่งประกอบด้วยสองคณะ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนากลไกการคุ้มครองเด็กและเยาวชนระดับตำบลและคณะปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยมี Key person ที่เป็นกลไกในการมองภาพรวมและประสานงาน

รูปแบบที่ 2 การหนุนเสริมพลังเด็กและเยาวชนในชุมชน มีการหนุนเสริมพลังกันในสองส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ การหนุนเสริมศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยประสานร่วมกับ Key person และการหนุนเสริมพลังกลุ่มเด็กและเยาวชนภาวะเปราะบางโดยศูนย์สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแพร่

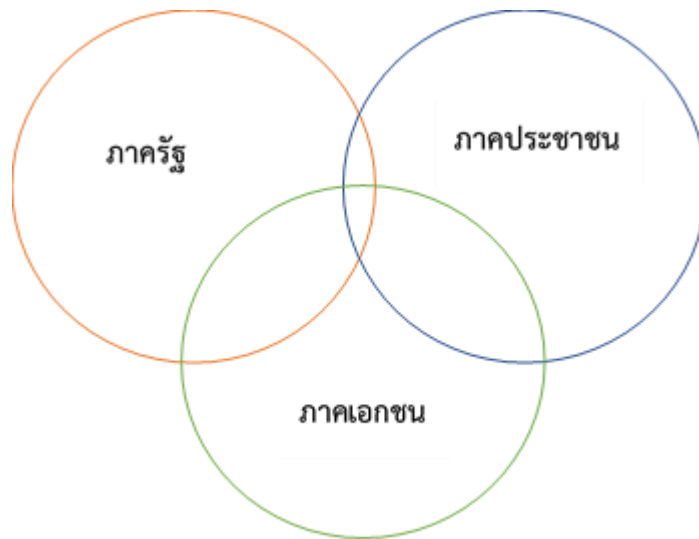
5. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการทำงานด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

การดำเนินงานปกป้องคุ้มครองเด็กของพื้นที่ตำบลหัวฝาย ต้องใช้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทั้งผู้ใหญ่และเด็กในชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานนั้นมีประสิทธิภาพและทั่วถึงและทันต่อสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งจากการศึกษาการดำเนินงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝาย คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนดังนี้

การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและคนในชุมชน

มีการประชุมคณะกรรมการพัฒนากลไกการคุ้มครองเด็กและเยาวชนตำบลหัวฝาย ณ องค์กรบริหารส่วนตำบลหัวฝาย โดยศูนย์สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแพร่เป็นผู้หนุนเสริมให้เกิดการประชุมและมีการชี้แจงโครงการและการจัดตั้งโครงสร้าง โดยโครงสร้างของคณะกรรมการของตำบลหัวฝาย จะมีคณะกรรมการอยู่ 2 ฝ่ายได้แก่คณะที่ปรึกษาและคณะกรรมการ บทบาทหน้าที่ จะทำงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและพัฒนาเด็กในพื้นที่ เด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ที่ประสบปัญหาทางสังคมและอยู่ในภาวะยากลำบาก มีการแลกเปลี่ยนในเรื่องการส่งต่อเด็กที่ได้รับผลกระทบจากภาวะยากลำบากของผู้ปกครอง เพราะที่ผ่านมาทางตำบลไม่มีการพูดคุยเพื่อดำเนินการช่วยเหลือเป็นระบบกลไกในตำบลมีเพียงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเท่านั้นที่รับทราบทำให้การช่วยเหลือเด็กอาจมีความล่าช้า องค์กรภาคเอกชนจึงเข้ามาหนุนเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณและกิจกรรมให้เกิดการเคลื่อนไหวในการทำงานด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบาง และเป็นส่วนที่ทำงานร่วมกับภาคประชาชนและภาครัฐ โดยมีความร่วมมือจากภาครัฐที่มีการแต่งตั้งคณะทำงานให้

สามารถทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้อย่างสะดวกภายใต้กฎหมายและความคุ้มครองจากภาครัฐ ในภาคประชาชนมีการให้ความร่วมมือโดยการสอดส่องดูแลและให้ข้อมูลเด็กและเยาวชนที่อยู่ในภาวะเสี่ยงเพื่อทำการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนและมีการจัดสนทนากลุ่มย่อยเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนถึงพฤติกรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มเยาวชนกลุ่มเดอะลอส คือกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมความเสี่ยงในเรื่องชู้ชู้รถจักรยานยนต์ที่ไม่ปลอดภัย (แว่น) ตีมีสุรา หรืออาจมีการเกี่ยวข้องกับสารเสพติด,ทัศนคติในการใช้ชีวิต,ปัญหาในเรื่องการออกจากระบบการศึกษาและความสนใจในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ในพื้นที่ และมีการสำรวจชุมชนและวิเคราะห์สถานการณ์เด็กและเยาวชนในชุมชนของตนเองระดมความคิดเห็นและความต้องการของเด็กและเยาวชนในชุมชน พร้อมทั้งให้ข้อมูลเด็กและเยาวชนที่อยู่ในภาวะเสี่ยงเพื่อเป็นข้อมูลในการเฝ้าระวังต่อไป

ภาพที่ 6 วงการทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่างๆ

ในการทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบาง ในพื้นที่ตำบลหัวฝาย มีการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ดังนี้

ภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย,บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดแพร่และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่ ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมปฏิบัติการในกิจกรรมโครงการ โดยการให้ความช่วยเหลือเร่งด่วนกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่ในภาวะเสี่ยง ที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสมต่อการเลี้ยงดูและการส่งต่อข้อมูลเพื่อช่วยเหลือเยียวยาต่อไป

ภาคเอกชน คือศูนย์สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแพร่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ,มีส่วนร่วมปฏิบัติการในกิจกรรมโครงการและการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบาง และร่วมสร้างกิจกรรมและส่งต่อข้อมูลกลุ่มเสี่ยงร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและประชาชนในชุมชนเพื่อให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนและสร้างกลไกในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พร้อมทั้งร่วมประเมินผลจากการดำเนินงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพื่อนำปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานมาหาทางออกร่วมกับชุมชน

ภาคประชาชน คือ ผู้ใหญ่ในชุมชน,เด็กและเยาวชนในชุมชนตำบลหัวฝาย มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ,มีส่วนร่วมปฏิบัติการในกิจกรรมโครงการ,มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยที่ชุมชนนั้นได้มีการทำความเข้าใจโครงการร่วมกันเพื่อสอดส่องดูแลคนในชุมชนพร้อมทั้งมีการส่งต่อข้อมูลเด็กและเยาวชนที่คาดว่าอยู่ในภาวะเสี่ยงเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือดูแลและเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหา พร้อมทั้งยังมีส่วนร่วมในการประเมินความเสี่ยงของกลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชน โดยภาครัฐและภาคเอกชนเป็นผู้หนุนเสริมให้ประชาชนในชุมชนตำบลหัวฝายมีการดำเนินงานด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางและเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงในชุมชนต่อไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝาย อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดคณะทำงานและรูปแบบการดำเนินงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็ก ดังที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้คณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กเข้ามาทำงานด้านนี้คือความสนใจในการทำงานช่วยเหลือสังคมและได้พบเจอกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลหัวฝาย และมีการสนับสนุนการดำเนินงานจากศูนย์สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแพร่ ที่เป็นผู้หนุนเสริมให้เกิดรูปแบบการดำเนินงานปกป้องคุ้มครองเด็กขึ้นมา จากการนำโครงการไปพูดคุยถึงการดำเนินงานสู่นโยบายในการพัฒนาจังหวัด (มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานคุ้มครองเด็กระดับตำบลครอบคลุมทั้งจังหวัด) ผลที่มีต่อคณะทำงานคุ้มครองเด็กในตำบลหัวฝาย ทำให้สามารถขับเคลื่อนในการปฏิบัติงานให้การช่วยเหลือปกป้องคุ้มครองเด็ก

รูปแบบในการดำเนินงาน

รูปแบบที่ 1 การดำเนินงานของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางในตำบลหัวฝาย ซึ่งประกอบด้วยสองคณะ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนากลไกการคุ้มครองเด็กและเยาวชนระดับตำบลและคณะปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยมี Key person ที่เป็นกลไกในการมองภาพรวมและประสานงาน

รูปแบบที่ 2 การหนุนเสริมพลังเด็กและเยาวชนในชุมชน มีการหนุนเสริมพลังกันในสองส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ การหนุนเสริมศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยประสานร่วมกับ Key person และการหนุนเสริมพลังกลุ่มเด็กและเยาวชนภาวะเปราะบางโดยศูนย์สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแพร่

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการทำงานด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

จากการศึกษาการดำเนินงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบางในพื้นที่ตำบลหัวฝาย มีการสนับสนุนการทำงานจากองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชนและภาคประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนดังนี้

องค์กรภาครัฐ เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมปฏิบัติการในกิจกรรมโครงการ โดยให้ความช่วยเหลือเร่งด่วนกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่ในภาวะเสี่ยง ที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสมต่อการเลี้ยงดูและการส่งต่อข้อมูล

ภาคเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ,มีส่วนร่วมปฏิบัติการในกิจกรรมโครงการและการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบาง

ภาคประชาชน คือ ผู้ใหญ่,เด็กและเยาวชนในชุมชนตำบลหัวฝาย มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ,มีส่วนร่วมปฏิบัติการในกิจกรรมโครงการ,มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยที่ชุมชนนั้นได้มีการทำความเข้าใจโครงการร่วมกันเพื่อสอดส่องดูแลคนในชุมชนพร้อมทั้งมีการส่งต่อข้อมูล กลุ่มเสี่ยงเพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้

จากผลการศึกษา รูปแบบการดำเนินงานของคณะทำงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนเปราะบาง คณะทำงานมีรูปแบบการดำเนินงานคือ การลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงรายบุคคลและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่

ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน การหนุนเสริมพลังกลุ่มเด็กและเยาวชนเปราะบางให้พ้นจากภาวะเปราะบาง โดยชุมชนเป็นผู้หนุนเสริมเด็กและเยาวชน จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้ คือ

- 1.สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเข้าใจบทบาทหน้าที่การเป็นครูที่ปรึกษา และมีความเข้าใจเด็กในเชิงจิตวิทยามากขึ้น ส่งเสริมให้จัดระบบดูแลช่วยเหลือเด็กอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการคัดกรองนักเรียน และส่งเสริมให้มีแนวทางดำเนินการติดตามและเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงอย่างจริงจัง
- 2.ชุมชนควรมีมาตรการในการสอดส่องดูแลเด็ก เยาวชน และบุคคลภายในชุมชนของตน ว่ามีพฤติกรรมเสี่ยงหรือไม่ และหาแนวทางการป้องกัน แก้ไขปัญหาร่วมกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

3.ควรศึกษารูปแบบการดำเนินงานปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนของพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบและลักษณะการดำเนินงานคุ้มครองเด็กในลักษณะพื้นที่และบริบทที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560).

แนวทางการจัดให้มีระบบคุ้มครองเด็กระดับท้องถิ่น. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา :

https://dcy.go.th/webnew/main/download_list.php?id=19

กิตติชัย รัตนะ. (2560). การสร้างกลุ่มและเครือข่ายในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม.

[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.ieat.go.th/uploads/cms/file.pdf>.

ปัทมา แสงสะอาด. (2547). ทักษะของชุมชนต่อการคุ้มครองเด็ก : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนวัด

ประหาระปือธรรม เขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์

ศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รินทร์ภัส ขาวสิทธิวิงษ์. “การคุ้มครองเด็กภายใต้หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก : ศึกษากรณีการแยก

เด็กออกจากครอบครัว.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญา คณะ

นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, 2558.

แสงจันทร์ เมธาตระกูล และคณะ.(2556).ปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก แนวทางปฏิบัติการ

เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือเด็กการระดมทรัพยากรและความร่วมมือในการทำงานช่วยเหลือ

เด็กในชุมชน พิมพ์ครั้งที่ 1